

OSKAR LUTSU PALAMUSE PÕHIKOOLI ÕPPEKAVA

kinnitatud direktori 29.10.2015 käskkirjaga nr 1-1/16

muudetud direktori 22.08.2017 käskkirjaga nr 1-1/14

muudetud direktori 26.09.2019 käskkirjaga nr 1-1/15

muudetud direktori 30.08.2022 käskkirjaga nr 1-1/8

ÜLDOSA

§ 1. Üldsätted

(1) Oskar Lutsu Palamuse Põhikooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud põhikooli riikliku õppekava alusel.

(2) Kooli õppekava terviktekst on kättesaadav veebilehel www.palamuse.edu.ee.

(3) Kooli õppekavas on üldosa ja lisad (sisaldavad ainekavasid).

(4) Kooli õppekava üldosas esitatakse:

- 1) üldsätted;
- 2) kooli väärtused ja eripära, kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid, taotletavad pädevused kooliastmeti, õppimise käsitlus ja õppekeskkond;
- 3) õppekorraldus - õppe ja kasvatuse korraldus, põhikooli tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, läbivate teemade ja lõimingu rakendamine, valikainete ja võõrkeelte valik;
- 4) õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline;
- 5) III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord;
- 6) õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus;
- 7) haridusliku erivajadusega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord;
- 8) karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine;
- 9) liikluskasvatuse korraldus;
- 10) õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus;
- 11) õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted;
- 12) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

(5) Ainevaldkondade õppeainete ainekavades esitatakse õppeainete õpitulemuste ja õppesisu kirjeldused klassiti järgmiselt:

- 1) keel ja kirjandus: eesti keel ja kirjandus (lisa 1);
- 2) võõrkeeled: A-võõrkeel - inglise keel, B-võõrkeel - vene keel ja saksa keel (lisa 2);
- 3) matemaatika: matemaatika (lisa 3);
- 4) loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia (lisa 4);
- 5) sotsiaalsed: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus (lisa 5);
- 6) kunstained: muusika, kunst (lisa 6);
- 7) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus (lisa 7);

- 8) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus (lisa 8);
 - 9) valikkursus: informaatika (lisa 9).
- (6) Käesoleval õppeaastal kasutatav õppekirjandus kinnitatakse direktori käskkirjaga 1.septembriks.

§ 2. Kooli väärtused ja eripära, kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid

(1) Põhihariduse alusväärtused

- 1) Põhihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Põhikool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.
- 2) Põhikool kujundab väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.
- 3) Uue põlvkonna sotsialiseerumine rajaneb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühiseväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Tugeva põhiharidusega inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.

(2) Kooli õppekavas oluliseks peetud väärtuste alusdokumendid

Kooli õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad „Eesti Vabariigi põhiseaduses”, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).

(3) Koolis oluliseks peetavad alusväärtused

- 1) Õppimise ja hariduse väärtustamine
Kiiresti muutuv ühiskonnas saab toime tulla pideva enesetäiendamisega, olles valmis elukestvaks õppimiseks, seejuures on oluline arendada õpilaste enesemääratlusoskust ja ettevõtlikkust.
- 2) Viisakas käitumine
Olla ja elada nii, et ei kahjusta ennast ja teisi. Viisaka käitumisega loome turvalise keskkonna.
Olla salliv erinevuste suhtes, vastastikune sallivus ja paindlikkus omavahelistes suhetes on oluline ühiste eesmärkide saavutamisel.
- 3) Loovus
Loovuse arendamine läbi erinevate õppeainete, huvitegevuse ja projektide.
Eneseväljendusoskuste kujundamine. Uute ideede ja mõtete väärtustamine.
- 4) Sotsiaalsus ja koostöö
Meeskonnatööoskuste arendamine õppeprotsessis ja tunnivälistes tegevustes, õpilaste suunamine koostööle.

(4) Põhikooli sihiseade

- 1) Põhikoolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgeteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.
- 2) Põhikoolis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.
- 3) Põhikooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õppekeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahtliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.
- 4) Põhikool toetab põhiliste väärtushoiakute kujunemist. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Põhikoolis luuakse alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.
- 5) Põhikool aitab õpilasel jõuda selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning tagab valmisoleku õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.
- 6) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

(5) **Kooli õppe ja kasvatuse üldeesmärk** on isiksuse kujunemine, kes on loov ja ettevõtlik, valmis elukestvaks õppimiseks, on viisakas ja salliv erinevuste suhtes ning oskab teha koostööd.

(6) Kooli õppe ja kasvatuse põhimõtted:

- 1) luuakse tingimused iga õpilase arengu toetamiseks;
- 2) tähtsustatakse õpilase õpihuvi hoidmist ja toetamist;
- 3) õppe- ja kasvatusprotsess pakub mitmekesiseid õpikogemusi, õpetus on süsteemne ja terviklik, õpetuslik ja kasvatuslik aspekt on tasakaalustatud;
- 4) õppimisel-õpetamisel on keskne probleemide tõstatamine ja lahendamine, küsimuste esitamine ja neile vastuste leidmine, õppetegevuse seostamine igapäevaeluga;
- 5) õppe- ja kasvatusprotsessis pööratakse läbivalt tähelepanu meie ajaloolis- kultuurilisele taustale, seostades seda nii tunni- kui tunnivälise tegevusega.

(7) Kooli eripärast tulenevad õppe- ja kasvatustöö eesmärgid:

- 1) paikkonna ajaloolis-kultuurilise tausta lõimimine õppe- ja kasvatustegevusse läbi kooli traditsioonide säilitamise, tunnivälise tegevuse ja koostöö erinevate kohalike asutustega;
- 2) looduslähedase maakoolina pakkuda mitmekülgeid võimalusi õppida loodust tundma looduse keskel;
- 3) tervist edendava koolina kujundada õpilastes tervislikke eluviise väärtustavat elustiili.

(8) Pätevused

- 1) Pätevus on asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida. Pätevused jagunevad üld- ja valdkonnapädevusteks.
- 2) Üldpätevused on aine- ja valdkonnaülesed pätevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpätevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu, ent ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistööga.
- 3) Üldpätevused on:
 1. **kultuuri- ja väärtuspätevus** – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;
 2. **sotsiaalne ja kodanikupätevus** – suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust; teha koostööd teiste inimestega erinevates olukordades; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
 3. **eneseääratluspätevus** – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;
 4. **õpipätevus** – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasiõppimise vajadusi;
 5. **suhtluspätevus** – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust, ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;
 6. **matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pätevus** – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;
 7. **ettevõtlikkuspätevus** – suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata

algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske;

8. digipädevus - suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv asuühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

- 4) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus (lisa 13).
- 5) Ainekavades esitatakse nii kooliastmete õpitulemused kui ka õpitulemused õppeteemade läbimisel või osaoskuseti. Õpitulemused toetavad valdkonnapädevuste kujunemist. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende saavutatuse kohta õpilasele sõnalist tagasisidet.
- 6) Kooliastmetes taotletavad pädevused kirjeldavad kokkuvõtvalt õpilase arengut eakohaste üldpädevuste ja valdkonnapädevuste ning õpitulemuste omandatuse kaudu.

(9) Õppimise käsitlus ja õppekeskkond

- 1) Kooli õppekavas käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õpilase või õpilaste rühma käitumisvõimes. Konkreetsemalt tähendab see selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja -hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille õpilane omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Kogemusi omandades muutub õpilase käitumine eesmärgipärasemaks. Õppekeskkond kindlustatakse koolis õppekava alusel toimuva süstemaatilise ja sihipärase õppe- ja kasvatustegevusega ning õppekeskkonnaks on ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimivad mõjutused. Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslasi ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õpilane varasematele ning konstrueerib uue teabe põhjal enda teadmised. Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning edasiste õpingute käigus. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse omandamise käigus.
- 2) Kooli õppekavas mõistetakse õpetamist kui õppekeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.
- 3) Kooli õppekavas mõistetakse kasvatust kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna

vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskuju, toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

4) Õpet kavandades ja ellu viies:

1. arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, tervise seisundit, huvi ja kogemusi;
2. arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
3. võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;
4. kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistööd ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
5. luuakse võimalusi õppimiseks ja toime tulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane - õpetaja, õpilane - õpilane);
6. kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);
7. kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
8. kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igaühe individuaalsust.

5) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.

6) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab kool õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

7) Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

8) Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.

9) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

1. osaleb kogu koolipere;
2. luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel;
3. koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
4. jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;

5. märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;
 6. välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
 7. ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;
 8. luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;
 9. luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
 10. luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
 11. korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
 12. korraldatakse koolielu, lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest ning soolise võrdõiguslikkuse eesmärkidest.
- 10) Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:
1. kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
 2. õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada kooli õpikeskust;
 3. kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
 4. ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
 5. kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
 6. on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.
- 11) Õpet korraldatakse ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.
- 12) Õppetöö mitmekesistamiseks toimuvad tegevused projekti-, õues- ja muuseumiõppena. Ekskursioone ja õppekäike planeeritakse vastavalt võimalustele vähemalt riiklikus õppekavas ettenähtud mahus (lisa 10).

(10) I kooliastmes taotletavad pädevused ning õppe ja kasvatuse rõhuasetused

- 1) Esimese kooliastme lõpus õpilane:
 1. peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
 2. tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
 3. teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;

4. oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
 5. suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
 6. mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid õpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;
 7. arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
 8. käitub loodust hoidvalt;
 9. oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
 10. oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
 11. austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seotuvaid käitumisreegleid;
 12. oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
 13. hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
 14. oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
 15. teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.
- 2) Esimeses kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetöös. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses kooliastmes keskendutakse:
1. kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
 2. positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
 3. õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
 4. eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
 5. põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
 6. õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.
- 3) Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.
- 4) Õppetöö korraldamise alus on esimeses kooliastmes aine- või üldõpetuslik tööviis.

(11) II kooliastme pädevused ning õppe ja kasvatuse rõhuasetused

1) Teise kooliastme lõpus õpilane:

1. hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
2. oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande

- iseärasustest;
3. väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
 4. oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
 5. oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
 6. oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
 7. tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
 8. on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
 9. väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
 10. oskab kasutada arvutit ja internetti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
 11. oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
 12. tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
 13. väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
 14. väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
 15. on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.
- 2) Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatus põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmisi- ja tegevusvaldkondade vastu. Teises kooliastmes keskendutakse:
1. õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
 2. huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
 3. õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
 4. õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.
- 3) Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

(12) III kooliastme pädevused ning õppe ja kasvatus rõhuasetused

- 1) Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

1. tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
 2. tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamusteta ja lugupidavalt;
 3. on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
 4. on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
 5. suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
 6. valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
 7. suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
 8. mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
 9. oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
 10. suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada;
 11. on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
 12. suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
 13. väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
 14. mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.
- 2) Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitähtsuseks aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. Kolmandas kooliastmes keskendutakse:
1. õpimotivatsiooni hoidmisele;
 2. õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
 3. erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
 4. pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
 5. õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
 6. õpilaste toetamisele nende edasiõppimis- ja kutsevalikute tegemisel.

§ 3. Õppekorraldus

(1) Õppe ja kasvatuse korraldus

- 1) Põhikoolis on õppekava läbimiseks arvestatud üheksa aastat.
- 2) Õppeaasta koosneb 35 nädalast ning jaguneb trimestriteks.
- 3) Õppeaasta koosneb kolmest trimestrist ning haridus- ja teadusministri poolt määratud koolivaheaegadest.
- 4) Õppe ja kasvatuse põhivorm on õppetund, kuid õppetöö võib toimuda ka teistes õppevormides (näiteks paaristund, õppepäev, iseseisev töö jne).
- 5) Õppetunniks loetakse ka õppekäiku, milles toimub juhendatud õpe.
- 6) Õppetund võib toimuda kooli ruumides, kooli territooriumil ja õppekäiguna ka väljaspool neid või e-õppepäevadena.
- 7) Põhikooli õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus õppetundides on:
 - 1) 1. klassis 20;
 - 2) 2. klassis 23;
 - 3) 3. ja 4. klassis 25;
 - 4) 5. klassis 28;
 - 5) 6. ja 7. klassis 30;
 - 6) 8. ja 9. klassis 32.
- 8) Õpet kavandades ja ellu viies arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks.
- 9) Õpetaja planeerib oma tööd koostöös teiste õpetajatega. Trimestri jooksul läbitavad peamised teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse põhikooliõpilastele teatavaks trimestri algul.
- 10) Kooli päevakava kajastab õppetegevuste ning kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevuste, nagu pikapäevarühmas ja ringides korraldatavate tegevuste järjestust ja ajalist kestust. Kooli päevakava kehtestab direktor.
- 11) Kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel või tsükliõppena.
- 12) Õppekorraldus on aineõpetuslik.

(2) Põhikooli tunnijaotusplaani õppeaineti ja klassiti

- 1) Põhikool tagab õpilasele õppe kohustuslikes õppeainetes alljärgnevas tunnijaotusplaanis vastavalt I, II ja III kooliastmele esitatud nädala õppetundide mahu:

Oskar Lutsu Palamuse Põhikooli tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti

Õppeaine	I kooliaste								II kooliaste								III kooliaste							
	Kokku kohustus-likud tunnid	Kokku lisa-tunnid	1 klass		2 klass		3 klass		Kokku kohustus-likud tunnid	Kokku lisa-tunnid	4 klass		5 klass		6 klass		Kokku kohustus-likud tunnid	Kokku lisa-tunnid	7 klass		8 klass		9 klass	
			K	L	K	L	K	L			K	L	K	L	K	L			K	L	K	L	K	L
eesti keel	19		7		6		6		11	1	5		3	1	3		6		2		2		2	
kirjandus									4		-		2		2		6		2		2		2	
A-võõrkeel	3						3		9	1	3	1	3		3		9		3		3		3	
B-võõrkeel									3						3		9		3		3		3	
matemaatika	10	3	3		3	2	4	1	13	2	4	1	4	1	5		13	1	4	1	4		5	
loodusõpetus	3	2	1	1	1	1	1		7		2		2		3		2		2					
geograafia																	5	1	1	1	2		2	
bioloogia																	5	1	1	1	2		2	
keemia																	4				2		2	
füüsika																	4				2		2	
ajalugu									3	1			1	1	2		6		2		2		2	
inimeseõpetus	2				1		1		2				1		1		2		1		1			
ühiskonnaõpetus									1		1				1		2						2	
muusika	6		2		2		2		4	1	2		1	1	1		3		1		1		1	
kunst	4,5		1,5		1,5		1,5		3		1		1		1		3		1		1		1	
tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	4,5		1,5		1,5		1,5		5	1	2		2		1	1	5		2		2		1	
kehaline kasvatus	8		2		3		3		8		3		3		2		6		2		2		2	
informaatika		3		1		1		1		3		1		1		1		1				1		
Jaotus kokku	60	8	18	2	19	4	23	2	73	10	22	3	23	5	28	2	90	4	27	3	31	1	32	0
Max koormus	60	8	20		23		25		73	10	25		28		30		90	4	30		32		32	

2) Vaba tunniressursi kasutamine ja valikained:

I kooliastmes 8 tundi

Õppeaine	klass	tunde
Matemaatika	2.	2
	3.	1
Loodusõpetus	1.	1
	2.	1
Valikaine: informaatika	1.	1
	2.	1
	3.	1

II kooliastmes 10 tundi

Õppeaine	klass	tunde
Eesti keel	5.	1
Inglise keel		
Matemaatika	4.	1
	5.	1
Ajalugu	5.	1
Muusika	5.	1
Käsitöö, kodundus ja tehnoloogiaõpetus	6.	1
Valikaine: informaatika	4.	1
	5.	1
	6.	1

III kooliastmes 4 tundi

Õppeaine	klass	tunde
Matemaatika	7.	1
Geograafia	7.	1
Bioloogia	7.	1
Valikaine informaatika:	8.	1

(3) Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine

- 1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on

aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

- 2) Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:
 1. õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
 2. aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineülesed, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
 3. valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
 4. läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
 5. korraldades koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.
- 3) Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivat teemat ja nende kirjeldused põhikooli riikliku õppekava järgi on:

1. Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”

1.1. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

1.2. Õpilast suunatakse:

- 1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning haridustee jätkamisega seotud karjääriplaanide konkreetsemaks muutmisele;
- 2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- 3) arendama oskust seada endale eesmärgi ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
- 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
- 5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

1.3. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine I kooliastmes
Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisele ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ametid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

1.4. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja

enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

1.5. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” käsitlemine III kooliastmes
Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, kujundatakse iseseisva õppimise oskus, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Õpilasi juhatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Erinevate õppetegevuste kaudu võimaldatakse õpilasel saada ülevaade tööturu üldisest olukorrast ja tuleviku prognoosidest, erinevatest töödest eri tegevusvaldkondades ameti- ja kutsealadel ning kasutada seda infot nii tulevase õpitava eriala valimisel kui pikemaajalisel karjääri planeerimisel. Erinevate ametite ja elukutsete tutvustamisel pööratakse tähelepanu töö iseloomule, töökeskkonnale, töötingimustele, vajalikele teadmistele, oskustele ja isikuomadustele. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus kasutada karjääriteenuseid (karjääriõpe, -info ja -nõustamine) ning omandada karjääriplaani koostamiseks valikud teadmised ja oskused.

2. Läbiv teema „Keskond ja jätkusuutlik areng”

2.1. Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustab jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

2.2. Õpilast suunatakse:

- 1) aru saama loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- 2) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- 3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklikke keskkonnavalikuid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
- 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikku ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

2.3. Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

2.4. Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

2.5. Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub kohalike ning globaalsete keskkonna- ja inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada arusaama loodusest kui terviküsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Õpitavad teadmised, oskused ja hoiakud loovad eeldused vastutustundliku ning säästva suhtumise kujunemiseks oma elukeskkonda ning eetiliste, moraalsete ja esteetiliste aspektide arvestamiseks igapäevaelu probleemide lahendamisel.

3. Läbiv teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”

3.1. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

3.2. Õpilast suunatakse:

- 1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivaltatut lahendamist;
- 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
- 3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- 4) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
- 5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- 6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

3.3. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms. Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

3.4. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

3.5. Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes keskendub ühiskonna eri sektorite (avaliku, tulundus- ja mittetulundussektori) toimimisele ning nende seostele. Tähtsal kohal on riigi demokraatliku valitsemise korraldus ning üksikisiku või huvirühma osalemis- ja mõjutamisvõimalused kohaliku ja ühiskonna tasandi otsuste tegemisel. Kodanikualgatuse ning vabatahtlikuna tegutsemise mõistmiseks ja motiveerimiseks ning ettevõtlikkuse arendamiseks tutvustatakse õpilasele võimalusi osaleda tegevustes paikkonna hüvanguks ning teda julgustatakse neis tegevustes osalema.

4. Läbiv teema „Kultuuriline identiteet”

4.1. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

4.2. Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomungusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- 5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

4.3. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombes on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusel kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

4.4. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

4.5. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes on keskne aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

5. Läbiv teema „Teabekeskkond”

5.1. Läbiva teema „Teabekeskkond” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.

5.2. Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- 2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- 3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- 4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskkondi;
- 5) arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust.

5.3. Läbiva teema „Teabekeskkond” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskmis õpilase igapäevane teabekeskkond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskkonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisioskuste kujundamist. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

5.4. Läbiva teema „Teabekeskkond” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on käsitluse keskmis avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

5.5. Läbiva teema „Teabekeskkond” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolli ühiskonnas, sealhulgas majanduselus, ning kasutama meediat teabeallikana. Senisest olulisemaks muutub teabe usaldusväärsuse kriitiline hindamine, kuna õpilane hakkab leidud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks (nt õppimisvõimalusi valides). Õpetus ja kasvatus aitavad õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks. Läbiva teema käsitlemine loob võimalused analüüsida meediaga seotud problemaatilisi olukordi (eraellu sekkumine, vääртеabe edastamine, huvide kahjustamine, kallutatud teabe edastamine vms).

6. Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon”

6.1. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

6.2. Õpilast suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;
- 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
- 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

6.3. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid, taotledes õpilaste käelise tegevuse (motoorika) ja omavahelise koostöö arendamist.

Soovitav on kasutada mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise, robotika elementide ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

6.4. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia (sh robotika elementide) rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid, et arendada õpilastevahelist koostööd, aja planeerimise oskust, programmeerimiskeelte algelementide mõistmist ja kasutamist.

6.5. Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes kujundab IKT rakendamise pädevusi igapäevaelus ja õpingutes. Nende pädevuste kujundamiseks tuleb erinevate õppeainete õpetajatel lõimida oma ainetundidesse IKT rakendamisel põhinevaid töövõtteid.

Robotika komplektide kasutamise võimalusega ainetundides õpetatakse õppureid planeerima katseid ja eksperimente, kasutama erinevaid andmete kogumise vahendeid ja meetodeid, saadud andmete kasutamist uurimistöös.

Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele on III kooliastmes soovitatav kasutada nüüdisaegseid IKT töövõtteid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

7. Läbiv teema „Tervis ja ohutus”

7.1. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.

Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

7.2. Õpilast suunatakse:

a) tervise valdkonnas:

- 1) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- 2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
- 3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- 4) leidma ning kasutama usaldusväärset tervise teavet ja abiteenuseid;
- 5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

b) ohutuse valdkonnas:

- 1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
- 2) vältima ohuolukordadesse sattumist;
- 3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- 4) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- 5) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
- 6) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

7.3. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppiia omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse aspektiga ning tal kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjust oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

7.4. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstratsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

7.5. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele. Õppemeetoditest on kesksel kohal aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud. Tähtsal kohal on ka õpilastega korraldatavad klassivälised ennetusprogrammid ning õpilaste maksimaalne kaasamine tervist edendavatesse ja ümbritseva turvalisust suurendavatesse tegevustesse.

8. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus”

8.1. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

8.2. Õpilast suunatakse:

- 1) tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
- 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi;
- 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- 4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
- 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
- 6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

8.3. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine I kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

8.4. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine II kooliastmes

Läbiva teema käsitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitluse kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamus. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud. Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

8.5. Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemine III kooliastmes

Läbiva teema käsitlemine III kooliastmes toob selgemalt esile väärtushinnangute ja kõlbeliste normide ühiskondliku ning ajaloolis-kultuurilise mõõtmise. Erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega (ajaloos ning tänapäeval) toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal juhitakse õpilasi arutlema väärtuste ja kõlbelisuse teemade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta,

taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse. Sobilik on teha uurimisprojekte, mis võimaldavad käsitleda küsimusi sügavamalt ja mitmekülgsemalt.

(4) Läbivate teemade käsitlemist kirjeldatakse sarnaselt ka ainevaldkonniti lahti kirjutatud ainekavades.

(5) Läbivate teemade käsitlemise põhimõtted:

- 1) koolis arvestatakse läbivaid teemasid koolikeskkonna kujundamisel;
- 2) läbivaid teemasid lõimitakse üld- ja valdkonnapädevustega, õppeainete ja ainevaldkondadega;
- 3) läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

(6) Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist (lisa 13).

(7) Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosade järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste rõhuasetuste, õppeülesannete ning –viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldatakse koolis õpet ja kujundatakse õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitust.

Kooli õppekava lõimimisel järgitakse järgmisi põhimõtteid:

- 1) õppe lõimimiseks teevad õpetajad koostööd nii omavahel kui ka õpilaste ja vanemate ning teiste organisatsioonide esindajatega;
- 2) kogu koolikorraldus ja keskkond aitavad kaasa õppe lõimumisele üldpädevuste ja läbivate teemadega;
- 3) kooli õppe- ja kasvatustöö aluseks on kooli eripärast lähtuv, pädevusi, läbivaid teemasid ning õppe lõimivust arvestav õppekava;
- 4) ainetevaheliste seoste ja ajalise kooskõla lõiminguviisid määratlevad õpetajad oma töökavades;
- 5) teemakeskset lõimingut teostatakse ülekoolilistes projektides.

Õpetuse ja kasvatuse läbivad teemad, loodud tingimused ning läbivate teemade käsitlemise põhimõtted on esitatud lisa 12.

(8) Valikainete ja võõrkeelte valik

- 1) Valikainena õpitakse koolis informaatikat: I kooliastmes 3 tundi, II kooliastmes 3 tundi, III kooliastmes 1 tund.
- 2) Koolis õpitakse A-võõrkeelena alates 3. klassist inglise keelt.
- 3) Koolis õpitakse B-võõrkeelena alates 6. klassist vene või saksa keelt.
- 4) B-võõrkeeke valiku teevad õpilased koos vanematega 5. klassi kevadel. Õpperühmade avamisel arvestatakse kooli võimalusi.

§ 4. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused

(1) **Õppekava rakendamist toetavad tegevused ja nende planeerimine**

- 1) Õpilase individuaalse arengu paremaks tagamiseks on koolis loodud õppekava täitmist toetavad huviringid.
- 2) Õppekava rakendamist toetavad ülekoolilised üritused planeeritakse kooli üldtööplaanis.

3) Õppetöö mitmekesistamiseks toimuvad tegevused projekti-, õues- ja muuseumiõppe ning ekskursioonide ja õppekäikude näol planeeritakse vastavalt võimalustele vähemalt riiklikus õppekavas ettenähtud mahu (lisa 10).

(2) Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

1) Kool kavandab ja viib läbi järgmisi projekte:

1. õppe-eesmärgilised projektid: ainekesksed ja ainetevahelised projektid, õppekäigud, loengud;
2. ülekoolilised projektid: traditsioonilised ülekoolilised üritused, kogu kooli hõlmavad ühisprojektid;
3. klassidevahelised projektid: mitme klassi ühised õppe-eesmärgilised väljasõidud, teatrikülastused, ekskursioonid jne;
4. koolidevahelised, üleriigilised või rahvusvahelised projektid.

2) Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid kavandatakse enne õppeaasta algust.

3) Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid peavad olema kooskõlas Oskar Lutsu Palamuse Põhikooli õppekava õpitulemustega.

4) Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid lisatakse kooli üldtööplaani, nende täpsemad kirjeldused esitatakse projektide kavades.

5) Õppenõukogu kinnitab kooli üldtööplaani iga õppeaasta alguseks.

§ 5. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord

(1) III kooliastme läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused

- 1) Õpilased valivad neid huvitava loovtöö teema ja leiavad endale juhendaja; õpetajad võivad välja pakkuda teemasid, mida on valmis juhendama. Loovtöö teemad peavad olema valitud 1. aprilliks.
- 2) Direktor kinnitab valikud 1. maiks.
- 3) Loovtöö projekti esitab õpilane juhendajale hiljemalt järgmise õppeaasta 1. oktoobriks.
- 4) Loovtöö sooritatakse ja esitatakse kaitsmiseks 8. klassis.
- 5) Loovtöö koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast.
- 6) Loovtöö võib sooritada individuaalselt või kollektiivselt.
- 7) Loovtööks võib olla uurimistöö, kunstiteos, joonis, projekt, käsitöö, muusikapala, lavastus, tantsukava, kooliastmele korraldatud üritus, leiutis, praktilise väärtusega tarbeese, animatsioon, lühifilm jne.
- 8) Loovtööd esitletakse ja kaitsakse loovtööde kaitsmiskomisjoni ees. Komisjoni koosseis kinnitatakse direktori käskkirjaga. Komisjoni kuuluvad loovtööde juhendajad, 8. klassi klassijuhataja ja kooli juhtkonna esindaja.
- 9) Loovtööle hinnangu andmisel kasutatakse hindamismudelit.
- 10) Loovtöö teema märgitakse lõputunnistusele.
- 11) Loovtöö korraldust kirjeldatakse Oskar Lutsu Palamuse Põhikooli loovtööde koostamise ja läbiviimise juhendis.

§ 6. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus

- (1) Õpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet õpilase vajaduste kohaselt. Õpilase võimete ja annete arendamiseks tuleb põhikoolis selgitada välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valida sobivad õppemeetodid ning korraldada vajaduse korral diferentseeritud õpet.
- (2) Andekate õpilaste toetamine toimub õpilaste individuaalse juhendamise kaudu õpilaste suunamisel ainealastele olümpiaadidele, teaduskooli kursustele, konkurssidele, võistlustele jne.
- (3) Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde. Konsultatsioonide ajad on veebilehel.
- (4) Kool nõustab vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.

(5) Hindamine

- 1) Hindamise eesmärk on:
 1. toetada õpilase arengut;
 2. anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
 3. innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
 4. suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
 5. suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
 6. anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.
- 2) Põhikooli kõigis kooliastmetes hinnatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja vilumusi viiepallisüsteemis, kus hinne «5» on «väga hea», «4» – «hea», «3» – «rahuldav», «2» – «puudulik» ja «1» – «nõrk». «0» märgitakse, kui õpilasel on puudumise korral töö tegemata.
- 3) Kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid võib kasutada 1. klassis muusikaõpetuses ning 1., 2. ja 3. klassis informaatikas.
- 4) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja –viise (sh vajadusel hindamismudeleid, vt LISA 15). Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.
- 5) Kool annab õpilasele ja vanemale kirjalikku tagasisidet õpilase käitumise ja hoolsuse kohta iga trimestri lõpus õpilase hinnetelege kaudu.
- 6) Käitumise ja hoolsuse hindamisel kasutatakse hindamismudeleid.
- 7) Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule.
- 8) Õpilasi ja vanemaid teavitatakse hinnetest ja hinnangutest üldjuhul e-päeviku kaudu, vajadusel hinnetelege kaudu.
- 9) Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde või hinnangu teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult

vastava taotluse koos põhjendustega. Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul, arvates otsuse vastuvõtmise päevast.

(6) Kujundav hindamine

- 1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämist ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Tagasiside on aluseks arenguveestluse läbiviimisele.
- 2) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatuseesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.
- 3) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.
- 4) Kujundava hindamise ühe vahendina kasutatakse õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappi võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.
- 5) Kujundava hindamise kasutamise põhimõtted kirjeldatakse selle kasutamisel vastava aine ainekavas.

(7) Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

- 1) Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega iga trimestri lõpus. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.
- 2) Hindamisel viiepallisüsteemis:
 1. hindegaga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
 2. hindegaga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
 3. hindegaga „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisele õppimisele või edasises elus;
 4. hindegaga „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava teemaatika

õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;
5. hindegas „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

- 6) Kui õpilane ei ole trimestri jooksul õppetöös osalenud, tegemata on oluline töö või teda ei saa hinnata, märgitakse trimestri hindeks „0” ja hinde juurde lisab õpetaja selgitava märkuse jutumullis (nt ei ole osalenud õppetöös; õpilasel on aega viimast kontrolltööd parandada kuni... vms)
- 3) Viiepallisüsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegas „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegas „4” 75–89%, hindegas „3” 50–74%, hindegas „2” 20–49% ning hindegas „1” 0–19%.
- 4) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegas «nõrk».
- 5) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegas «puudulik» või «nõrk» või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks 10 koolipäeva peale hinde e-kooli kandmist. Erijuhud tuleb õpilasel õpetajaga eraldi kokku leppida.
- 6) „Rahuldava” või „hea” hindegas hinnatud kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust saab hinde parandamise eesmärgil uuesti sooritada ainult kokkuleppel õpetajaga.
- 7) Õpilasele rakendatakse õpiabi, vajadusel individuaalne õppekava esimesel võimalusel vajaduse ilmnemisel, kuid hiljemalt „nõrga” või „puuduliku” trimestrihinde välja panemisel. Vajaduse ilmnemisest teavitab klassijuhatajat/HEV töörühma aineõpetaja. Parandatud trimestrihinne kantakse e-päevikusse.
- 8) Mõjuval põhjusel, milleks võib olla pikemaajaline põhjendatud koolist puudumine, kooli vahetus vms, võib õpilasele lapsevanema avalduse põhjal ning aineõpetaja nõusolekul trimestrihinde väljapaneku aega pikendada. Trimestrihinde väljapanekut saab pikendada mitte kauem kui antud õppeaasta lõpuni.

(8) Kehtetu (alates 31.08.2022)

(9) Kehtetu (alates 01.09.2017)

(10) Kehtetu (alates 01.09.2017)

(11) Kehtetu (alates 01.09.2017)

(12) Kehtetu (alates 31.08.2022)

(13) Põhikooli kokkuvõtvad hinded ja järgmisse klassi üleviimine

- 1) Kokkuvõttev hindamine on trimestrihinnete ja -hinnangute koondamine aastahinneteks ja -hinnanguteks.
- 2) 1. klassis muusikaõpetuses ja 1.-3. klassides informaatikas võib kasutada kokkuvõtva hindamisena trimestri lõpus toimuvat kirjeldavate sõnaliste kokkuvõtivate hinnangute andmist. Kokkuvõttvas hinnangus kajastub, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud. Õpilase koolist lahkumisel teiseandatakse selle õppeaasta kokkuvõttvad hinnangud ja käimasoleva trimestri jooksul saadud hinnangud viiepallisüsteemi.
- 3) Kui õppeperioodi kestel on õppeaine trimestrihinne või -hinnang jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järgneval trimestril järele vastata, hinnatakse aastahinde või -hinnangu väljapanekul vastaval perioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele «nõrk» või antakse tulemustele mitterahuldav hinnang.
- 4) Õpilasele, kelle trimestrihinne (sh ka viimasel trimestril) on «puudulik» või «nõrk», kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt logopeediline abi, parandusõpe jm), et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused. Kui õpilasele määratud individuaalne õppekava või mõni muu tugisüsteem ei ole andnud positiivset tulemust, siis jätkatakse nõutavate teadmiste ja oskuste omandamist täiendava õppetöö raames.
- 5) Trimestrihinnete või -hinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.
- 6) Kui õpilasel on vähemalt üks trimester hinnatud hindegaga „puudulik“, „nõrk“ või samaväärse sõnalise hinnanguga, võib õppenõukogu otsusel mõjuva põhjusega jätta õpilase täiendavale õppetööle.
Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu.
Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.
- 7) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enam õppeaines aastahinne «puudulik» või «nõrk» või samaväärne sõnaline hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.
- 8) Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enam õppeaines aastahinne «puudulik» või «nõrk» või samaväärne sõnaline hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.
- 9) 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

- 10) Punktis 6 sätestatud tähtaegu ei kohaldata õpilase suhtes, kellele on koostatud individuaalne õppekava, kus on ette nähtud erisused järgmisse klassi üleviimise ajas.

(14) Põhikooli lõpetamine

- 1) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt «rahuldavad», kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele või eesti keele teise keelena eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.
- 2) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:
 1. kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
 2. kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.
- 3) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel vastavalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.
- 4) *Kehtetu (alates 23.03.2022)*
- 5) Varem välisriigis õppinud õpilane, kes on enne lõpueksamite toimumist Eestis põhikoolis õppinud kuni kolm järjestikust õppeaastat ning kellele on eesti keele õppimiseks koostatud individuaalne õppekava, võib eesti keele või eesti keele teise keelena eksami sooritada temale koostatud individuaalse õppekava põhjal ettevalmistatud koolieksamina.
- 6) *Kehtetu (alates 23.03.2022)*

§ 7. Haridusliku erivajadusega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord

- (1) Hariduslike erivajadustega on õpilane, kelle eriline andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed kommunikatsioonid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid ja muu selline) või taotletavates õpitulemustes.
- (2) Kui eesti õppekeelega põhikoolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane või välisriigist saabunud õpilane, kelle eestikeelse õppe kogemus põhikoolis on olnud lühem kui kuus õppeaastat, võib kool õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada „Eesti keel teise keelena” ainekava alusel.
- (3) Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppes.
- (4) Hariduslike erivajadustega õpilasele koostatakse vastavalt vajadusele individuaalne õppekava. Hindamine võib olla nii sõnaline kui numbriline.

(5) Õpilase puhul, kellele eriarsti otsusega on soovitatud õppimist liikumispuudega õpilaste klassis, võib kooli õppekava või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 10 õppeaastat.

(6) Õpilase puhul, kellele eriarsti otsusega on soovitatud õppimist kõnepuudega õpilaste klassis, võib kooli õppekava või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 10 õppeaastat ning:

1) eesti keele (eesti õppekeele puhul) maht on I kooliastmes vähemalt 32 õppetundi,

II kooliastmes vähemalt 22 õppetundi ning III kooliastmes vähemalt 15 õppetundi;

2) võib mitte õpetada B-võõrkeelt, kui see on ette nähtud kooli või individuaalses õppekavas.

(7) Õpilase puhul, kellele eriarsti otsusega on soovitatud õppimist kuulmispuudega õpilaste klassis, võib kooli õppekava või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 11 õppeaastat ning:

1) eesti keele (eesti õppekeele puhul) maht on I kooliastmes vähemalt 36 õppetundi, II

kooliastmes vähemalt 36 õppetundi ning III kooliastmes vähemalt 18 õppetundi, sealjuures

võib käesoleva punkti alusel lisanduvad eesti keele tunnid asendada viipekeele õppega;

2) võib mitte õpetada B-võõrkeelt, kui see on ette nähtud kooli või individuaalses õppekavas.

(8) Õpilase puhul, kellele eriarsti otsusega on soovitatud õppimist nägemispuudega õpilaste klassis, võib kooli õppekava või individuaalse õppekavaga sätestada nominaalseks õppeajaks põhikoolis 10 õppeaastat ning tööõpetust, käsitööd ja kodundust õpetatakse III kooliastmes vähemalt 12 nädalatundi, seejuures võib õpe sisaldada ka kutsealast eelkoolitust.

(9) Õpiraskustega õpilaste klassis võib kooli õppekavaga näha ette vähendatud või asendatud õpitulemused, võrreldes käesolevas määruses sätestatud taotletavate õpitulemustega.

(10) Väikeklassis või ühele õpilasele keskendatud õppe puhul võib muuta tunnijaotusplaani, näha ette vähendatud või asendatud õpitulemused ning vähendatud õppekoormuse, kuid mitte alla 20 õppetunni õppenädalas.

(11) Kasvatusraskustega õpilaste klassis võib kooli õppekavaga näha ette käesolevas määruses sätestatud väiksema õppekoormuse, kuid mitte alla 24 õppetunni õppenädalas. Lisaks sellele viiakse kasvatusraskustega õpilaste klassis koostöös kutsekooliga läbi kutsealast eelkoolitust või kutseõpet põhikoolis. Kasvatusraskustega laste klassis võib mitte õpetada B-võõrkeelt, tööõpetust, käsitööd ja kodundust ning tehnoloogiaõpetust, kui see on ette nähtud kooli või individuaalses õppekavas.

(12) Sõltuvalt õpilase hariduslikust erivajadusest võib kool teha talle muudatusi või kohandusi õppeajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õppekeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. Nende muudatuste tegemisse kaasatakse õpilase vanem. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine, võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, tuleb muudatuste rakendamiseks koostada individuaalne õppekava.

(13) Kui individuaalse õppekavaga ettenähtud muudatused ja kohandused ei võimalda riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemusi saavutada, on individuaalse õppekava rakendamine lubatud üksnes nõustamiskomisjoni soovitusel.

(14) Lihtsustatud õppekavaga õpilaste õpe toimub vastava õppekava järgi kaasava hariduse põhimõtteid rakendades.

(15) Andekale õpilasele võib kool koostada individuaalse õppekava.

(16) Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted ja tugiteenuste rakendamine on reguleeritud korras „Tugisüsteemid ja nende rakendamise kord Oskar Lutsu Palamuse Põhikoolis“.

§ 8. Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldus

- (1) Põhikoolis korraldab kool õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste kättesaadavuse.
- (2) Karjäärinõustamine toimub 1.-9. klassini ja on planeeritud tegevustena aine- ja töökavades, huvitegevuse tööplaanis ja klassijuhataja töös.
- (3) 8. ja 9. klassis korraldab klassijuhataja koostöös kooli psühholoogiga ja karjäärikoordinaatoriga erinevaid nõustamis- ja infotunde õpilastele, kaasates vastavaid spetsialiste väljastpoolt kooli.
- (4) 8. ja 9. klassis korraldab klassijuhataja koostöös huvijuhiga erinevaid õppeasutuste infotunde ning õppekäike õppeasutustesse ja ettevõtetesse.
- (5) Karjääriteenuse korraldust koolis korraldab karjäärikoordinaator.

§ 9. Liikluskasvatuse korraldus

- (1) Liikluskasvatus koolis toimub kooli õppekava alusel. Kooli õppekavas määratletakse liikluskasvatuse teemad ja nende käsitlemise maht.
- (2) Liikluskasvatus on kooli õppe- ja kasvatustegevuse kohustuslik osa, mille käigus õpilased omandavad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks.
- (3) Liikluskasvatuse eesmärgiks on õpilaste ettevalmistamine ohutuks ja kaasliiklejaid arvestavaks liiklemiseks. Õpilasel peaksid välja kujunema ohutu liiklemise harjumused.
- (4) Kooli õppekava ning kooli üldtööplaani liikluskasvatuse osa koostamisel arvestatakse lapse iga ja tema rolle liikluses.
- (5) Klassi- ja koolivälised liikluskasvatuse üritused kavandatakse kooli üldtööplaanis, nende läbiviimise eest vastutab kooli juhtkond.
- (6) Liikluskasvatust viiakse läbi valdavalt klassijuhataja tundides ning ülekoolilistes projektides, korraldades liikluspäevi. Klassi- ja aineõpetajate töökavades määratletakse liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides.
- (7) Põhikooli esimeses astmes (1.-3. klass) on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast.
- (8) Põhikooli teises (4.-6. klass) ja kolmandas astmes (7.-9. klass) on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.
- (9) 3. ja 4. klassi õpilased, kes on eksamipäeva seisuga 10-aastased, saavad osaleda jalgratturi koolitusel.
- (10) Soovijatel on võimalus sooritada eksam jalgratturi juhiloa saamiseks (jalgrattaluba peab olema 10-15 aastastel noortel).
- (11) Põhikooli õpilased osalevad võimalusel erinevatel jalgrattavõistlustel.
- (12) Liikluskasvatuse eesmärgid ja taotletavad pädevused kooliastmeti ning käsitletavate teemade mahud on esitatud lisas 11.

§ 10. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

- (1) Kool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, õppe-eesmärgid, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks trimestri algul. Sama informatsioon on kättesaadav ka e-päevikus.
- (2) Klassi- või aineõpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase vajadustele. Õpilase võimete ja annete kõrgeimale võimalikule tasemele arendamiseks tuleb põhikoolis selgitada välja õpilase individuaalsed õpivajadused, valida sobivad õppemeetodid ning korraldada diferentseeritud õpet. Põhikool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde.
- (3) Õpilasele tagatakse vähemalt eripedagoogi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus.
- (4) Kool nõustab vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.
- (5) Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguvestlus, mille põhjal lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguvestlusel osalevad õpilane, klassijuhataja ja piiratud teovõimega õpilase puhul vanem. Arenguvestlust viiakse läbi vastavalt kooli direktori poolt kehtestatud arenguvestluse korraldamise tingimustele ja korrale.
- (6) Kool korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ja tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.
- (7) Kooli ja vanemate koostöö koordineerimiseks kutsub direktor kokku statsionaarses õppes õppivate õpilaste vanemate koosoleku arvestusega, et kõigile vanematele antakse vähemalt üks kord aastas võimalus osaleda vanemate koosolekul. Statsionaarse õppe puhul on direktor vähemalt ühe viiendiku klassi õpilaste vanemate nõudmisel kohustatud kutsuma kokku selle klassi õpilaste vanemate koosoleku.

§ 11. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

- (1) Õppetöö õppetunnis toimub õpetaja töökava alusel.
- (2) Töökava koostatakse igas õppeaines klassiti.
- (3) Töökava kujundatakse välja kooli õppekava alusel ning arvestab klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda ja eripära, õpilaste vaimseid ja kooli materiaalseid ressursse.
- (4) Klassiõpetaja ja aineõpetaja töökava sisaldab vähemalt trimestri jooksul läbitavaid peamisi teemasid, õppe-eesmärke, vajalikke õppevahendeid, hindamise korraldust ja planeeritavaid üritusi, millest õpetajad teavitavad õpilasi trimestri algul.
- (5) Töökava koostatakse vähemalt üheks trimestriks kalenderplaanina arvutil vormistatud tabelina.
- (6) Õpetaja töökavas on kirjeldatud, kuidas õpetaja planeerib koostööd teiste õpetajatega.
- (7) Töökava esitatakse nõudmisel õppealajuhatajale e-päeviku keskkonna kaudu.
- (8) Õpetaja töökava näidistabel on esitatud lisas 14.

§ 12. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- (1) Kooli õppekava koostamine ja arendamine eeldab õpilaste ja õpetajate, õpetajate ja juhtkonna, kooli hoolekogu, kooli ja vanemate, kooli pidaja, teiste õppeasutuste ja organisatsioonide koostööd põhikooli riikliku õppekava üldosa mõtestamisel ja ainekavade koostamisel.
- (2) Kooli õppekava koostamises ja arendamises kasutatakse erinevaid töövorme, töös osalevad kõik pedagoogid. Õppekava koostamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab kooli direktor.
- (3) Kooli õppekava kehtestab kooli direktor. Kooli õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.
- (4) Andmed kooli õppekava kohta kantakse hariduse infosüsteemi õppekavade ja koolituslubade alamregistrisse.

LISAD

Ainekavad (lisa 1-9)

Lisa 1 Keel ja kirjandus

- 1. eesti keel lk 5 – 46*
- 2. kirjandus lk 47 - 73*

Lisa 2 Võõrkeeled

- 1. inglise keel lk 6 - 15*
- 2. vene keel lk 16 - 30*
- 3. saksa keel lk 30 - 45*

Lisa 3 Matemaatika

Lisa 4 Loodusained

- 1. loodusõpetus lk 7 – 42*
- 2. bioloogia lk 42 – 65*
- 3. geograafia lk 65 – 83*
- 4. füüsika lk 83 – 111*
- 5. keemia lk 111 - 138*

Lisa 5 Sotsiaalsained

- 1. inimeseõpetus lk 8 – 46*
- 2. ajalugu lk 47 – 70*
- 3. ühiskonnaõpetus lk 70 - 97*

Lisa 6 Kunstiained

- 1. muusika lk 8 - 39*
- 2. kunst lk 40 - 55*

Lisa 7 Tehnoloogia

- 1. tööõpetus lk 8 - 15*
- 2. käsitöö ja kodundus lk 16 – 37*
- 3. tehnoloogiaõpetus lk 37 - 63*

Lisa 8 Kehaline kasvatus

Lisa 9 Valikkursused

informaatika

Lisa 10 Õppetöö mitmekesistamiseks toimuvad tegevused (projekti-, õues- ja muuseumiõpe ning ekskursioonid ja õppekäigud)

Lisa 11 Liikluskasvatuse korraldus Oskar Lutsu Palamuse Põhikoolis

Lisa 12 Õpetuses ja kasvatuses läbivad teemad, loodud tingimused ning läbivate teemade käsitlemise põhimõtted

Lisa 13 Üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine tunniväliste tegevuste kaudu

Lisa 14 Õpetaja töökava näidistabel

Lisa 15 Hindamismudeli näidistabel